

Pentateuch

Lekce 9

Patriarcha Jákob

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překladu. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktori jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých příspěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese www.thirdbmill.org](http://www.thirdbmill.org).

Obsah

ÚVOD	1
STRUKTURA A OBSAH	1
Začátek konfliktu (Genesis 25:19-34).....	3
Konec konfliktu (Genesis 35:16-37:1).....	5
Izák a Pelištejci (Genesis 26:1-33).....	6
Jáko b a Kanaánci (Genesis 33:18-35:15).....	6
Nepřátelský rozchod (Genesis 26:34-28:22).....	7
Pokojný rozchod (Genesis 32:1-33:17).....	7
Čas s Lábanem (Genesis 29:1-31:55).....	8
HLAVNÍ TÉMATA	9
Boží milost Izraeli.....	9
Původní význam.....	10
Moderní aplikace.....	12
Věrnost Izraele Bohu.....	13
Původní význam.....	13
Moderní aplikace.....	15
Boží požehnání Izraeli.....	16
Původní význam.....	16
Moderní aplikace.....	17
Boží požehnání skrze Izrael.....	17
Původní význam.....	18
Moderní aplikace.....	19
ZÁVĚR	20
PŘISPĚVATELÉ	21
SLOVNÍČEK	22

Pentateuch

Lekce devět

Patriarcha Jákob

ÚVOD

Poznali jste někdy lidi, kteří jsou tak prolhaní, že se zdá, že je to beznadějně? Jejich klamání a nepoctivost jim mohou přinést prospěch - alespoň krátkodobě - ale často je to potom ještě horší. Ale naštěstí, když si Bůh chce takové lidi zvláštním způsobem použít, nejsou mimo jeho dosah. Bůh vnese do jejich života těžkosti, aby je pokořil a proměnil v takové lidi, kteří jsou připraveni mu sloužit. A nejčastěji se ti, které Bůh takto osloví, nakonec stanou vzorem pokory a víry pro ostatní.

Tato lekce je věnována části *Pentateuchu*, která se zaměřuje na jednoho z největších podvodníků v Bibli, „patriarchu Jákoba“. Jak však uvidíme, tato část knihy Genesis z 25:19-37:1 nám odhaluje nejen to, jak byl Jákob lstivý, ale také to, jak ho Bůh pokořil a zformoval v jednoho z nejobdivovanějších patriarchů Izraele.

V jiných lekcích jsme si ukázali, že knihu Genesis lze rozdělit na tři hlavní části. Prvním oddílem je prapůvodní historie v 1:1-11:9. Zde Mojžíš vysvětlil, jak má povolání Izraele do zaslíbené země kořeny v tom, co se odehrálo v nejranějších etapách světových dějin. Druhý oddíl zahrnuje dřívější patriarchální dějiny v 11:10-37:1. V této části Mojžíš objasnil, jak je třeba vnímat cestu do zaslíbené země na pozadí života Abraháma, Izáka a Jákoba. Třetí oddíl se týká pozdějších patriarchálních dějin v 37:2-50:26. V těchto verších Mojžíš vyprávěl příběh Josefa a jeho bratrů, aby řešil problémy, které se objevily mezi izraelskými kmeny při jejich cestě do Zaslíbené země.

Záznam o patriarchovi Jákobovi je součástí druhého oddílu; starší patriarchální historie, která pojednává o třech známých patriarchích Izraele: Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. Události z Izákova života jsou vetkány jak do záznamu o Abrahamovi v 11:10-25:18, tak i do záznamu o Jákobovi v 25:19-37,1. V tomto oddílu jsou také popsány události z Izákova života. V této lekci se tedy zaměříme na druhou polovinu tohoto rozdělení: Jákobův život.

Naše lekce o patriarchovi Jákobovi se bude dělit na dvě hlavní části. Nejprve se budeme zabývat strukturou a obsahem této části knihy Genesis. Poté se podíváme na hlavní témata, která Mojžíš zdůrazňoval pro své původní posluchače, a na to, jak se tato témata vztahují na moderní křesťany. Začneme tím, že se podíváme na strukturu a obsah Jákobova příběhu.

STRUKTURA A OBSAH

Většina studentů Bible zná události z Jákobova života. V tomto bodě naší lekce se však chceme podívat, jak Mojžíš uspořádal záznam těchto událostí v knize Genesis. Mějte na paměti, že když čteme Písmo, musíme se ptát jak na to, co říká, tak také na to, *jak* to říká. Jinými slovy, jak spolu obsah a struktura každé pasáže korelují, spolupracují? Pochopení tohoto vztahu nám pomáhá rozeznat záměry biblických autorů pro jejich

původní publikum. A pomáhá nám poznat, jak máme jejich texty aplikovat v našem moderním světě.

Existuje mnoho způsobů, jak načrtnout tak dlouhou a složitou část Písma, jako je Genesis 25:19-37:1. Pro naše účely však vymezíme sedm hlavních částí vyprávění o Jákobově životě.

- První rozdělení můžeme nazvat začátkem potřízí v Genesis 25:19-34. Nastoluje dramatický problém konfliktu mezi Jákobem a Ezauem a následně národy, které z nich vzešly. Tento konflikt v průběhu vyprávění o Jákobově životě stoupá a klesá na intenzitě. Konec tohoto prvního oddílu je poznamenán přesunem pozornosti od Jákoba a Ezaua k jejich otci Izákovi jako hlavnímu hrdinovi.
- Druhý oddíl se věnuje mírovým střetnutím mezi Izákem a Pelištejci v 26:1-33. Tento oddíl končí návratem k Ezauovi a Jákobovi coby hlavním postavám.
- Třetí oddíl se zabývá nepřátelským rozchodem Jákoba a Ezaua v 26:34-28:22. Tento oddíl končí Jákobovým přesunem k Lábanovi a jeho příbuzným mimo zaslíbenou zemi.
- Čtvrtý oddíl popisuje Jákobův pobyt u Lábana v 29:1-31:55. Tento oddíl končí v okamžiku, kdy se Jákob vrací do zaslíbené země.
- Pátý oddíl informuje o pokojném rozchodu Jákoba a Ezaua po Jákobově návratu do zaslíbené země v 32:1-33:17. V tomto oddílu se pak pozornost přesouvá od Ezaua k Jákobovu jednání s kanaánskými protivníky.
- Šestý oddíl se zaměřuje na střet Jákoba s Kanaánci v 33:18-35:15. Na konci tohoto oddílu se pozornost přesouvá na Jákobův rodokmen.
- Konečně sedmý oddíl Jákobova života vypráví o konci boje bratrů v 35:16-37:1.

Řada komentátorů si všimla, že tento základní nástin Jákobova života tvoří rozsáhlý chiasmus:

Literární útvar, v němž jsou části před a za ústřední větou paralelní nebo se vzájemně vyvažují.

Kdykoli mluvíte o osnově části Starého zákona, musíte mít na paměti, že bibliční autoři až na vzácné výjimky nepsali své příběhy, básně apod. podle osnovy. Jako kdyby říkali: „Teď jsem u první části. Teď jsem u části druhé. Teď jsem u části třetí.“ Místo toho mluvíme o tom, že vykladači se dívají na texty, které byly napsány, a nacházejí vzory, které jsou identifikovatelné, což pak znamená, že každá osnova používá určitá kritéria k analýze struktury a logických souvislostí. A podle toho, jaká kritéria použijete, dojdete k různým osnovám. No, jedním z kritérií, která můžete použít, je kritérium vyváženosti nebo ozvěny nebo reflexe nebo paralely mezi dřívějšími částmi a pozdějšími částmi ... ale když najdete ještě podrobnější paralely - řekněme mezi první částí a poslední částí, jako v případě Jákoba - pak dojdete k tomu, že pokud máte dostatek těchto paralel, můžete to vlastně

nazvat „záměrným chiasmem“, kdy autor opravdu uvažuje ve smyslu: „Tohle jsem udělal. Udělal jsem tohle. Tohle jsem udělal v první části; teď udělám tyhle věci, které mají hrubé korelace zpět k předchozí části“ ... a díky těmto korelacím, které se objevují v takovéto struktuře, máte pak možnost srovnávat a porovnávat korelující části. A právě to je cenné, pokud jde o Jákobův příběh. Rané části Jákobova života korelují s pozdějšími částmi Jákobova života. A když vidíte tyto korelace - které zahrnují jak kontrasty, tak srovnání - když vidíte obojí dohromady a objevují se mezi těmito různými úseky, pak máte možnost vidět, co Mojžíš jako autor v obou těchto úsecích zdůrazňuje. Srovnání a kontrasty, to je klíč k pochopení významu chiasmu.

- Dr. Richard L. Pratt, Jr.

Jak jsme právě uvedli, první oddíl Jákobova příběhu líčí počátek konfliktu bratrů Jákoba a Ezaua. Tento oddíl je vyvážen sedmým a posledním oddílem, kde čteme o konci jejich sváru. Oba oddíly se zabývají konfliktem nejen mezi bratry, ale také národy, které z nich vzešly.

Druhý oddíl se zaměřuje na Izáka a jeho vztahy s Pelištejci. Odpovídá šestému oddílu, kde vidíme Jákoba a jeho interakce s Kanaánci. Tyto části se vzájemně vyvažují, protože obě popisují setkání, k nimž došlo mezi patriarchy a dalšími skupinami v zaslíbené zemi. Třetí oddíl zaznamenává Jákobův a Ezaův rozchod v nepřátelství. Vyvažuje ho pátý oddíl týkající se pokojného rozchodu Jákoba a Ezaua. Je zřejmé, že oba rozchody se zaměřují na dynamiku, která provázela dobu, kdy se cesty bratrů rozdělily. A konečně čtvrtý oddíl se zabývá Jákobovým obdobím s Lábanem. Tento oddíl stojí samostatně jako střed či kloub chiastické struktury. Jako takový tvoří zlomový bod v dramatu Jákobova příběhu.

S ohledem na tuto zastřešující symetrickou konstrukci budeme zkoumat obsah Mojžíšova vyprávění srovnáváním a porovnáváním jednotlivých dvojic. Pro větší přehlednost začneme dvěma krajními oddíly a budeme postupovat směrem ke střednímu oddílu. Podívejme se nejprve na začátek boje bratrů v Genesis 25:19-34.

ZAČÁTEK KONFLIKTU (GENESIS 25:19-34)

Tato část se skládá ze tří jednoduchých epizod, které ukazují, jak boj mezi bratry začal. První epizoda se odehrává před narozením dvojčat, v 25:19-23. Uvádí, že dvojčata bojovala v matčině lůně. Poslechněme si Genesis 25:23, kde Bůh Rebece tento prenatalní boj vysvětlil:

Dva národy jsou ve tvém nitru, dvojí lid z tvého lůna se navzájem oddělí. Jeden lid bude silnější než lid druhý a starší bude sloužit mladšímu (Genesis 25:23).

Jak vidíme, Bůh řekl, že spor mezi Jákobem a Ezauem byl mnohem víc než jen osobní boj mezi dvěma bratry. Předvídal boj mezi „dvěma národy“ nebo „dvojím lidem“. Které dva národy měl tedy Bůh na mysli? Odpověď nalezneme ve druhém a třetím dílu tohoto oddílu.

Druhá epizoda vypráví o střetu bratrů při narození v 25:24-26. Tento krátký úryvek nám poskytuje první identifikaci dvou dříve zmíněných národů. Genesis 25:25 popisuje prvorozené dítě, Ezaua, jako „červeného“ při narození. Hebrejský výraz překládaný jako „červený“ je אַדְמוֹנִי (*admoni*). Tato terminologie představuje rafinovanou slovní hříčku, protože pochází ze stejné rodiny hebrejských termínů jako slovo אֶדוֹם neboli *Edom*. To naznačovalo, že Ezau byl předkem edomského národa. O druhém národu se dozvídáme z Genesis 25:26, kde se druhý syn jmenuje Jákob. Jákob byl samozřejmě známým praotcem izraelského národa.

Třetí díl pojednává o soupeření Jákoba a Ezaua v mládí v 25:27-34. V těchto verších Jákob lákal Ezaua, aby vyměnil své prvorozenství za „trochu toho rudého“, hebrejsky אֶדֹם (*adôm*). Toto hebrejské slovo je echo dřívější „červené“ barvy samotného Ezaua při jeho narození. A Genesis 25:30 výslovně poznamenává, že právě proto byl Ezau nazýván také „Edóm“.

Jak jsme právě viděli, Mojžíš od počátku poskytl svým posluchačům zásadní orientaci ve svém vyprávění. Jeho posluchači se měli dozvědět o tom, co se stalo mezi Jákobem a jeho bratrem Ezauem. Tento zápas byl však mnohem víc než jen zápasem mezi dvěma bratry. Tito dva bratři byli hlavami dvou národů, Izraele a Edómu, a jako takoví jejich osobní boj předznamenával boj mezi jejich potomky v těchto dvou národech.

Když se zamyslíme nad diplomatickými vztahy, politickým průnikem, rozhraním mezi Izraelem a Edómem... je to vztah, který není šťastný... Dokonce i když jsou v lůně Rebeky, že? Bojují spolu a pak se jeden snaží vytlačit druhého. Ezau samozřejmě vychází první; je tedy prvorozený. Ale Jákob je hned za ním a chce ho nahradit, což je jeho jméno. Jákob je „nahrazovatel“, že? „Ten, který nahrazuje.“ A to je tedy to pozadí. A pak, velmi mladí - dva velmi rozdílné temperamenty - Jákob rád vysedává ve stanu a jí a zůstává doma a Ezau je lovec, že? Ale Jákob chce to, co má Ezau, tedy dědictví prvorozeného. A tak mu uvaří jídlo. Vráti se z pole domů velmi hladový a uzavře se svým bratrem takovou hloupou dohodu. A Jákob říká Ezauovi: „Víš co? Prostě ti udělám dobré jídlo a ty mi můžeš dát své dědictví.“ A Ezau se na to podívá. Je tak hladový, že řekne: „Jistě, udělám to.“ A pak si uvědomí, co se stalo, a pak chce po otci požehnání. A teď v komplotu s vlastní matkou Jákob předstírá, že je Ezau. A Ezau je, víte, „drsňák“ – chlupatý a tak, že? A tak si dá na ruce kůži, jde dovnitř a předstírá, že je Ezau, a žádá patriarchu rodiny o požehnání. A Izák říká: „Dobře, můžeš dostat požehnání.“ A tak je Ezau úplně okraden o své dědictví. A tak samozřejmě vzniká zlá krev. A pak Jákob musí odejít, aby ho jeho bratr nezavraždil. Takže to není dobrý vztah mezi těmi dvěma bratry... A pak se to ještě

**umocní, když se z nich stanou národní státy; nenávidí se navzájem.
A mají na to důkaz v historii.**

- Dr. Tom Petter

Toto zaměření na Jákoba, Ezaua a jejich potomky v prvním oddílu nám pomáhá pochopit sedmý nebo poslední oddíl, konec boje bratrů v 35:16-37:1.

KONEC KONFLIKTU (GENESIS 35:16-37:1)

Při tomto dělení se Mojžíš opět zaměřil na Jákoba a Ezaua a na dva národy, které představovali. Učinil tak ve třech částech. Nejprve zaznamenal Jákobův rodokmen v Genesis 35:16-26. Tato část podrobně popisuje, jak Jákobovi potomci vytvořili izraelský národ. Obsahuje krátké poznámky o Benjamínovi a Rubenovi a končí výčtem patriarchů dvanácti izraelských kmenů.

Za druhé, Mojžíš popsal chování Jákoba a Ezaua po Izákově smrti v Genesis 35:27-29. Tento krátký úryvek uvádí, že Ezau i Jákob Izáka pohřbili. Dojemnost této zprávy je zřejmá, když si vzpomeneme, že v Genesis 27:41 Ezau vyhrožoval Jákobovi, že ho zabije, jakmile jejich otec zemře. V tomto světle popis Izákovy smrti poukazuje na to, že boj mezi bratry skončil.

Za třetí, Mojžíš podrobně popsal Ezauův rodokmen v Genesis 36:1-43. Toto vyprávění spojuje dva rodokmeny, které uvádějí různé úseky Ezauova rodu. Oddíl končí u králů, kteří vládli v oblasti Seir. Mojžíš pak v 37:1 přidal doslov, v němž vysvětluje, že Jákob nadále žil v zemi Kanaán. Tímto ukončením Ezauova rodu dal Mojžíš jasně najevo, že ačkoli boj mezi Jákobem a Ezauem skončil, bratři se rozešli. Jákobovi potomci žili v Kanaánu a Ezauovi potomci žili v Edómu.

S ohledem na obsah prvního a posledního oddílu Jákobova života se přesuňme o krok blíže k centru Mojžíšova vyprávění, k druhému a šestému oddílu, které pojednávají o setkání patriarchů v zaslíbené zemi.

IZÁK A PELIŠTEJCI (GENESIS 26:1-33)

Tato dělení kontrastují s mírumilovným jednáním Izáka s Pelištejci v Genesis 26:1-33 a nepřátelskými střety Jákoba s Kanaánci v Genesis 33:18-35:15. Začneme druhým oddílem, který popisuje Izáka a jeho setkání s Pelištejci.

Mnozí kritičtí vykladači tvrdí, že tato kapitola knihy Genesis není na místě. Všichni vidíme, že se zaměřuje na Izáka místo na Jákoba. A může být docela dobře pravda, že se tyto události odehrály před narozením Jákoba a Ezaua. Ale jak uvidíme, toto rozdělení je pro Mojžíšovo zaměření na Jákobův život zásadní.

Tento materiál se dělí na dvě úzce související epizody. První epizoda popisuje Izákův počáteční mír s Pelištejci v 26:1-11. V těchto verších Izák oklamal filišťánského krále Abimelecha, aby si myslel, že Rebeka je jeho sestra. Když Abímelek Izákův

podvod odhalil, vrátil Rebeku Izákovi. Poté dal Izákovi povolení zůstat v kraji a nařídil svým lidem, aby jim nijak neubližovali.

Druhá epizoda informuje o Izákově trvalém míru s Pelištejci v 26:12-33. V této části Bůh Izákovi požehnal, ale jeho početná stáda a dobytek vyvolaly u Filištinů závist. Izák se tedy vyhýbal násilí tím, že se stěhoval od studny ke studni. Epizoda končí tím, že Abimelech uznal Boží požehnání Izákovi a oba mezi sebou v Beeršebě uzavřeli mírovou smlouvu.

Toto vyprávění o Izákově míru s Pelištejci zdůrazňuje skutečnost, že Izák a následně jeho syn Jákob byli Abrahamovými nástupci. Když porovnáme obsah tohoto rozdělení s Abrahamovým životem, najdeme řadu paralel s Abrahamovým životem. V Genesis 20:1-18 se Abraham vypořádal s pelištejským králem, který se rovněž jmenoval Abimelech. V Genesis 21:30 a 34 Abraham kopal studny a žil mezi Pelištejci. Abraham také uzavřel smlouvu s Pelištejci v Beeršebě v Genesis 21:22-34. Mojžíš zamýšlel tato srovnání s Abrahamem, aby odstranil veškeré pochybnosti o tom, že Bůh schvaluje Izákův mírumilovný vztah s Pelištejci.

Nyní přejdeme od Izákových styků s Pelištejci k šestému oddílu Jákobova života, který se zaměřuje na střety Jákoba s Kanaánci v 33:18-35,15.

JÁKOB A KANAÁNCI (GENESIS 33:18-35:15)

Jákobův konflikt s Kanaánci se také skládá ze dvou úzce propojených epizod. První epizoda se týká Jákobova konfliktu v Šekemu v 33:18-34,31. Zatímco Jákob pobýval mezi Kanaánci, Šekem, syn Chamorův, znásilnil Jákobovu dceru Dínu. V reakci na tento útok na svou sestru Jákobovi synové lstí přesvědčili Škemce, že jim bude vše odpuštěno, pokud se nechají obřezat. Jakmile však byli Škemští paralyzováni obřízkou, Jákobovi synové Šimeon a Lévi je všechny napadli a zabili. Jákob poté vyjádřil obavy, že se Kanaanci budou chtít pomstít a jeho rodinu vyhladit. Přestože Jákobovi synové trvali na tom, že udělali správnou věc, Jákobova závěrečná slova o Šimeonovi a Levim v Genesis 49:5-7 svědčí o opaku.

Ve druhé epizodě se Jákobovi dostalo dramatického ujištění od Boha v Bét-elu v Genesis 35:1-15. V 35:2-4 Jákob zasvětil sebe i celou svou rodinu Bohu v rámci přípravy na stavbu oltáře v Bét-elu. Výsledkem bylo, že na Kanaánce padla Boží hrůza a přestali Jákoba pronásledovat. Když pak Jákob postavil oltář v Bét-elu, Bůh k němu promluvil a ujistil ho, že je nástupcem svého otce. Vidíme to zejména v 35:10-12, kde jsou Boží slova paralelní s jeho dřívějšími slovy k Izákovi v 26:3-4. Epizoda končí Jákobovým poděkováním za toto požehnání.

Podobně jako v druhém oddílu vidíme v těchto kapitolách několik paralel mezi Abrahamem a Jákobem. V Genesis 33:20 Jákob postavil v Šekemu oltář Hospodinu podobně jako před ním Abraham v Genesis 12:7. V Genesis 33:20 Jákob postavil v Šekemu oltář Hospodinu. Kromě toho se Jákob v 35:6-7 přestěhoval ze Šekemu do Bét-elu a postavil tam oltář podobně jako Abraham v Genesis 12:8. Stejně jako ve druhém oddílu tyto pozitivní souvislosti s Abrahamovým životem ukazují, že Bůh schvaluje Jákobův konflikt s Kanaánci.

Nyní přejdeme ke třetímu a pátému oddílu, které pojednávají o době odloučení Jákoba a Ezaua. Tato vyprávění se zaměřují na dvě různá období, kdy se cesty bratrů

rozešly. Třetí oddíl popisuje Jákobovo a Ezauovo nepřátelský rozchod v 26:34-28:22. A pátý oddíl popisuje pokojný rozchod Jákoba a Ezaua v Genesis 32:1-33:17. Podívejme se na Jákobovo a Ezauovo nepřátelské odloučení.

NEPŘÁTELSKÝ ROZCHOD (GENESIS 26:34-28:22)

Tato část se zaměřuje na čtyři vyprávění, v nichž se střídají Ezau a Jákob, aby ukázala morální složitost těchto událostí. Nejprve 26:34 podává stručnou zprávu o tom, že se Ezau zdiskreditoval tím, že si proti vůli svých rodičů vzal chetitské ženy. Za druhé, v 27:1-28:5 čteme dlouhé vyprávění o tom, jak si Jákob podvodem zajistil Izákovo požehnání. V tomto známém příběhu si Jákob zajistil požehnání, které bylo určeno Ezauovi, tím, že oklamal svého otce Izáka. Když se Ezau dozvěděl, co se stalo, rozzuřil se natolik, že se Rebeka obávala o Jákobův život. Přesvědčila Izáka, aby Jákoba poslal do Paddan Aramu, kde by si Jákob mohl najít ženu z řad jejich příbuzných. Za třetí, aby posluchači necítili k Ezauovi přílišné sympatie, Mojžíš v 28:6-9 uvádí, že Ezau si vzal Izmaelitky navzdory svým rodičům. Čtvrtý a poslední úsek potvrzuje Boží volbu Jákoba jako Izákova dědice zprávou o Jákobově požehnání prostřednictvím snu v Bét-elu ve 28:10-22.

POKOJNÝ ROZCHOD (GENESIS 32:1-33:17)

Na rozdíl od třetího oddílu, který vypráví o nepřátelském odloučení Jákoba a Ezaua, pátý oddíl Jákobova života v 32:1-33:17 podává zprávu o pokojném odloučení bratrů. Tento oddíl zahrnuje dvě úzce propojené epizody. Za prvé, v 32:1-32 vidíme Jákobovu přípravu na setkání s Ezauem. Po letech od jejich nepřátelského odloučení se Jákob připravoval na setkání s Ezauem tím, že před ním posílal posly a dary. Podle Ozeáše 12:4 se Jákob noc před setkáním s Ezauem pokořil, když zápasil s andělem a přijal Boží požehnání.

Vidíme, že Rebece již bylo zaslíbeno, že požehnání obdrží Jákob, ale způsob, jakým Jákob požehnání získal, byl takový, že oklamal svého otce, a když byl dotázán na jméno, řekl: „Jmenuji se Ezau, tvůj prvorozený.“ Lhal... Ale Bůh mu žehná; Bůh ho rozmnožuje, dává mu všechny děti, takže se začíná naplňovat zaslíbení dané Abrahamovi – „Kolik je hvězd, takové bude tvé potomstvo“ - a přesto, když se vrací do zaslíbené země, musí se vyrovnat se svou minulostí. A tentokrát, v noci předtím, než se má setkat s Ezauem, zápasí s andělem a ten se ho ptá: „Jak se jmenuješ?“ A tentokrát říká pravdu. Říká: „Jmenuji se Jákob.“ A je mu dáno nové jméno, Izrael.

- Dr. Craig S. Keener

Druhá epizoda v 33:1-17 vypráví o Jákobově usmíření s Ezauem. V této části se bratři setkávají a poté se rozcházejí v míru. Kontrasty mezi tímto rozchodem a jeho

paralelou jsou zřejmé. Jákob už nebyl lstivý, ale upřímný a pokorný. Ezau již neusiloval o pomstu, ale udělil odpuštění. Nakonec se dřívější nepřítelství mezi dvojčaty obrátilo k rozřešení a oni se v míru rozešli. Toto rozdělení končí, když Ezau mizí z děje. Ve 34. kapitole se pak objevují Kanaánci a nové zeměpisné prostředí. To vše nás přivádí ke čtvrtému, klíčovému oddílu Jákobova času s Lábanem v Genesis 29:1-31:55.

ČAS S LÁBANEM (GENESIS 29:1-31:55)

Jákobův pobyt u Lábanu se dělí na pět hlavních úseků. Začíná v 29:1-14 Jákobovým příchodem do Paddan Aramu. Ve 29:14-30 se pak dozvídáme o tom, jak Lában Jákoba podvedl, když mu dal své dcery za ženy. Po Jákobových sňatcích čteme v 29:31-30:24 o narození Jákobových dětí, kmenových patriarchů Izraele. Aby pak Mojžíš vyvážil předchozí Lábanovo oklamání, v 30:25-43 vypráví o Jákobově oklamání Lábanu, když se domáhal mzdy za svou dlouholetou práci. Nakonec v 31:1-55 nacházíme Jákobův odchod z Paddanu Aramova, včetně smlouvy o míru uzavřené s Lábanem. Tyto klíčové kapitoly pojednávají o různých podvodech a konfliktech. Jak však uvidíme za chvíli, přinesly Jákobovi radikální proměnu.

Když se podíváme na vyprávění o Jákobovi v Genesis 25-37, vidíme pozoruhodnou řadu proměn, které se odehrály v Jákobově životě. Na začátku jako podvodník, pak se mu dostane onoho úžasného milostivého zjevení od Boha, v němž Bůh nepřipomíná podvod, který Jákob praktikoval, ale naopak mu obnovuje všechna zaslíbení daná Abrahamovi. A Jákob se stává obchodníkem, když s Bohem uzavírá dohodu, že pokud Bůh tyto sliby dodrží, dá mu malý podíl. Ale jaký to byl obchod, protože Bůh své sliby dodržel, když Jákob potkal muže, který byl křivý - křivější než Jákob v osobě Lábanu. A jak Jákob cítí Boží požehnání ve svém životě, je zcela zřejmé, že je stále ochotnější Bohu důvěřovat - alespoň v minimálních ohledech - takže když Bůh řekne, aby se vydal domů, je ochoten to udělat. A nakonec je pak podvodník, obchodník poražen, když uslyší zprávu, že jeho bratr přichází se všemi těmi ozbrojenými muži. A pak je poražený vysvobozen, když přijde Bůh a Jákob řekne: „Je to tvoje požehnání, které mám mít - ne požehnání mého otce, ne požehnání Ezaua. Je tvoje!“ A nakonec je pak tímto způsobem přiveden na místo, kde je ochoten a schopen důvěřovat Bohu a nemusí už být tím manipulátorem, který si všechno zařídí pro sebe.

- Dr. John Oswalt

Až do této chvíle jsme se v lekci o patriarchovi Jákobovi zabývali strukturou a obsahem Jákobova života v knize Genesis. Nyní bychom se měli věnovat našemu druhému hlavnímu tématu: hlavním tématům, která se v těchto kapitolách objevují.

HLAVNÍ TÉMATA

Kristovi následovníci se bohužel často chovají tak, jako by Jákobův příběh byl napsán především pro jednotlivé věřící, aby jej mohli přímo aplikovat na svůj osobní život. Tato část knihy Genesis má samozřejmě mnoho co říci o tom, jak by měli jednotlivci žít. Vždy však musíme mít na paměti, že Genesis nebyla napsána s očekáváním, že ji bude schopen číst průměrný jednotlivý věřící. Přímý přístup k Písmu měli pouze vůdci starověkého Izraele. Jákobův život byl tedy napsán především proto, aby se zabýval záležitostmi týkajícími se izraelského národa jako celku. Bůh pověřil Izrael posláním vybudovat jeho království v zaslíbené zemi. A odtud měli šířit jeho království až do končin země. A toto poslání budovat království nám pomáhá identifikovat hlavní témata Jákobova života pro starověký Izrael i pro vás a mě, kteří dnes žijeme v Kristově království.

V lekcích o Abrahamově životě jsme viděli, že Mojžíš zdůrazňoval čtyři hlavní témata: Boží milost vůči Abrahamovi, Abrahamovu věrnost Bohu, Boží požehnání pro Abrahama a Boží požehnání skrze Abrahama ostatním. Stejná témata se znovu objevují v Jákobově životě. Z tohoto důvodu se budeme zabývat tím, jak příběh Jákobova života zdůrazňuje tato čtyři hlavní témata. Za prvé budeme hovořit o Boží milosti vůči Izraeli, za druhé o požadavku věrnosti Izraele Bohu, za třetí o Božím požehnání Izraeli a za čtvrté o nejdůležitějším rysu těchto kapitol, o Božím požehnání skrze Izraele druhým. Začneme některými způsoby, kterými se Jákobův příběh zaměřuje na Boží milost pro Izrael.

BOŽÍ MILOST IZRAELI

Budeme zkoumat Boží milost pro Izrael dvěma způsoby. Na jedné straně uvidíme, jak se na toto téma zaměřil Mojžíš ve svém původním významu, jak chtěl působit na své starověké izraelské posluchače. Na druhé straně si všimneme některých způsobů, jak by téma Boží milosti mělo ovlivnit naši moderní aplikaci této části knihy Genesis. Podívejme se nejprve na Mojžíšův původní význam.

Původní význam

Obecně řečeno, aby poučil izraelský lid o Boží milosti v jejich vlastním životě, zdůraznil Mojžíš Boží milost v Jákobově životě třemi způsoby.

Minulá milost. Nejprve Mojžíš poznamenal, že Bůh prokázal Jákobovi minulou milost ještě před jeho narozením. Úvodní epizoda Jákobova příběhu na toto téma upozorňuje. Poslechněte si znovu Genesis 25:23, kde Bůh řekl Rebece:

Dva národy jsou ve tvém nitru, dvojí lid z tvého lůna se navzájem oddělí. Jeden lid bude silnější než lid druhý a starší bude sloužit mladšímu (Genesis 25:23).

V Římanům 9:11-12 apoštol Pavel poznamenal, že Jákob obdržel Boží milost ještě předtím, než udělal něco dobrého nebo špatného. Podobně i Boží přízeň izraelským kmenům, které následovaly Mojžíše směrem k zaslíbené zemi, spočívala na Božích milostech v minulosti. V Deuteronomiu 7:7-8 to Mojžíš vyjádřil takto:

Ne proto, že byste byli početnější nežli všechny národy, k vám Hospodin přilnul a vyvolil vás - vždyť vás bylo nejméně ze všech národů - ale ze své lásky k vám a aby zachoval přísahu, kterou přísahal vašim otcům, vás Hospodin vyvedl mocnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví (Deuteronomium 7:7-8).

Pokračující milost. Na druhém místě Mojžíš také zdůraznil potřebu trvalé Boží milosti v Jákobově životě. To Izraelity poučilo, jak moc potřebují trvalou Boží milost ve svém vlastním životě. Toto zaměření se poprvé objevuje ve zprávě o Jákobově narození v Genesis 25:24-26. Poslechněte si Genesis 25:26:

Potom vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu. Dali mu jméno Jákob (Genesis 25:26).

Jákob dostal své jméno proto, že se „chytil Ezauovy paty“, když se narodili. Jméno Jákob, hebrejsky יַעֲקֹב (*jakob*), pochází ze stejného kořene jako slovo, které se zde překládá jako „pata“, hebrejsky אָקֵב (*akeeb*). V podstatě Jákobovo jméno znamenalo „chytá za patu“. V tomto případě však jeho jméno mělo konotaci podvrtné činnosti a podvodu, protože Jákob se snažil získat postavení prvorozeného už v den svého narození. Mohli bychom dokonce říci, že jméno Jákob znamenalo něco jako „podvodník“. To vysvětluje Ezauovu reakci v Genesis 27:36 poté, co Jákob lstí přiměl Izáka, aby mu dal Ezauovo požehnání:

Ezau řekl: Ne nadarmo má jméno Jákob, vždyť mě již dvakrát podrazil!
Zmocnil se mého prvorozenství, a hle, teď se zmocnil mého požehnání!
(Genesis 27:36).

Jákobovo jméno výstižně odpovídalo jeho činům a dávalo jasně najevo, že potřebuje neustálou Boží milost každý den svého života. Mojžíš často upozorňoval na projevy trvalé Boží milosti, které byly pro jeho původní posluchače obzvláště důležité.

Pro ilustraci: v Genesis 26:26-33 Bůh prokázal milosrdenství Jákobovu otci Izákovi a dal mu bezpečí mezi Pelištejci. Když Mojžíš psal tyto kapitoly, jeho izraelští posluchači také potřebovali Boží milost, aby si zajistili ochranu před Filištinými. Kromě toho v 34:1-31 Bůh milostivě daroval Jákobovi vítězství nad Kanaánci. Na tomto příkladu se Mojžíšovo původní publikum dozvědělo, jak potřebuje trvalou Boží milost, aby jim ve své době zajistila vítězství nad Kanaánci.

Budoucí milost. Do třetice se Jákobův příběh zaměřuje také na budoucí Boží milost. S tímto tématem se opět setkáváme nejprve v úvodních epizodách Mojžíšova vyprávění. Jak si jistě vzpomínáte, v Genesis 25:23 před Jákobovým narozením Bůh zaslíbil:

Jeden lid bude silnější než lid druhý a starší bude sloužit mladšímu (Genesis 25:23).

Tento slib naznačoval, že Izraelité se v zaslíbené zemi usadí natolik dobře, že rozšíří svou vládu - a tím i vládu *Boží* - i na zemi Ezauových potomků. A tento příslib budoucí milosti byl pro původní Mojžíšovo publikum obzvláště důležitý, protože ve své době mělo co do činění s Edomity.

V příběhu Jákobova života Bůh učinil řadu dalších zaslíbení o budoucí milosti. Například v Jákobově snu v Bét-elu v Genesis 28:10-22 Bůh Jákoba ujistil o mnoha budoucích milostech. A později Bůh potvrdil podobné sliby milosti při Jákobově bohoslužbě v Bét-elu v 35:11-12. Tato zaslíbení budoucí milosti Jákobovi ukázala Mojžíšovým posluchačům zárnou budoucnost, kterou jim Bůh nabízel, když směřovali k dobytí a osídlení Kanaánu.

Abychom pochopili, jak příběhy o Jákobovi zdůrazňují, že Izrael má právo na zaslíbenou zemi, musíme si uvědomit přinejmenším dvě různé věci. Jednou z nich je, že tyto příběhy jsou především o protikladu mezi Jákobem a Ezauem - skupinami, které by spolu jako právoplatní dědicové Abrahamových zaslíbení mohly soupeřit. A příběhy o Jákobovi a Ezauovi, kontrast mezi nimi ukazuje velmi jasně, že Ezau šel na jih k Edómcům a že mu Bůh dal tuto zemi - že tam ho Bůh usadil - a že Jákob je spíše právoplatným dědicem zaslíbení daného Abrahamovi pro zaslíbenou zemi. Ale můžete to najít i v příběhu o Lábanovi, když Jákob odchází. Jsou to jeho severní sousedé, příbuzní, ale nezůstává tam, ale pobývá tam jen po určitou dobu. Ale důležitější než jen tyto kontrasty, mezi Jákobem a Ezauem, Jákobem a Lábanem, je skutečnost, že když Jákob opouští zaslíbenou zemi, když podvedl svého otce, podvedl svého bratra; opouští zaslíbenou zemi. Ve 28. kapitole má onen známý sen v Bét-elu, kde se mu zjevuje Bůh a anděl, a Jákob pak říká: „Můžeš mě, prosím, jen ujistit, že se do této země vrátím?“ A Bůh ho skutečně ujišťuje, že se tak stane. A pak v 35. kapitole máme vzpomínku na tuto událost, kde Bůh říká: „Jdi do Bét-elu, postav oltář. Postavte oltář na místě, o kterém jsem vám řekl, že vás tam přivedu zpět.“ A Bét-el, jak víme, se nachází v Zaslíbené zemi. A tyto dvě pasáže z Jákobova života pozitivně zdůrazňují myšlenku, že je to země, kterou Bůh Jákobovi dal navzdory všem jeho selháním, navzdory tomu, že podvedl svého bratra, podvedl svého otce, dokonce dělal v Lábanově zemi věci, které byly pochybné. Přes to všechno si Bůh vybral Jákoba jako toho, kdo zdědí zemi, která byla zaslíbena jeho praotci Abrahamovi.

- Dr. Richard L. Pratt, Jr.

Nyní, když jsme se podívali na Boží milost pro Izrael s ohledem na původní význam, se dotkneme některých způsobů, jak by Boží milost měla ovlivnit moderní aplikaci Jákobova příběhu.

Moderní aplikace

Samozřejmě existuje nespočet způsobů, jak téma Boží milosti aplikovat na náš život Kristových následovníků. Pro pohodlnost však budeme uvažovat v termínech inaugurace Kristova království, pokračování jeho království v průběhu dějin církve a dovršení království při jeho návratu ve slávě. Tyto tři etapy Kristova království představují některé z hlavních způsobů, jakým Nový zákon učí Kristovy následovníky nacházet ve svém životě minulou, pokračující a budoucí Boží milost.

Když jako Kristovi následovníci vidíme projevy minulé milosti v Jákobově životě, měli bychom si především připomenout, jak nám Bůh zjevil svou minulou milost, zejména při inauguraci svého království v Kristu. První Kristův příchod stojí na konci dlouhých dějin milosti, které se táhly celým Starým zákonem. A jak naznačují pasáže jako Římanům 5:20, Bůh při prvním Kristově příchodu projevil více milosti a milosrdenství než kdykoli předtím. Jak říká Pavel:

Kde se rozhojnil hřích, tam se nadmíru rozhojnila milost (Římanům 5:20).

Za druhé, trvalá Boží milost v Jákobově životě nám připomíná, abychom hledali a spoléhali na trvalou Boží milost během pokračování Kristova království. Jak nám říkají pasáže jako Židům 4:16, Kristovi následovníci mohou „s důvěrou přistupovat k trůnu [Boží] milosti“. A my „nalezneme trvalou milost, která nám pomůže v čase nouze“.

A za třetí, když vidíme Boží ujištění o budoucí milosti pro Jákoba, měli bychom si uvědomit budoucí Boží milost pro nás, která se objeví při dovršení Kristova království. Podobně jako se původní Mojžíšovi posluchači dozvěděli o budoucí Boží milosti v zaslíbené zemi, Kristovi následovníci touží vidět Boží zaslíbení naplněná v novém stvoření. Pasáže jako Efezským 2:7 nám připomínají, že při Kristově příchodu zažijeme „oplývající bohatství [Boží] milosti“.

VĚRNOST IZRAELE BOHU

Nyní, když jsme se dotkli hlavního tématu Boží milosti vůči Izraeli, měli bychom se věnovat druhému hlavnímu tématu: požadavku věrnosti Izraele Bohu. Starý i Nový Zákon jasně říká, že věčné spasení je uděleno výhradně z Boží milosti. Nikdo nikdy nemohl získat spasení svými skutky. Písmo však také jasně říká, že když lidé přijmou spásnou Boží milost, začne je proměňovat Boží Duch a oni se snaží poslouchat Boží příkazy z upřímné vděčnosti za jeho mnohá milosrdenství. To je ovoce Božího Ducha v nás. Když se díváme na téma věrnosti Bohu v Jákobově životě, musíme mít stále na paměti tyto základní teologické pohledy.

Abychom pochopili, co máme na mysli, podíváme se na věrnost Izraele Bohu jako na aspekt původního Mojžíšova významu a poté přejdeme k moderní aplikaci tohoto tématu. Nejprve se zamyslíme nad původním Mojžíšovým významem.

Původní význam

Mojžíš obecně zdůraznil Jákobovu věrnost Bohu, aby vyzval své původní posluchače k věrnosti Bohu v jejich době. Jedním z nejzřetelnějších způsobů, jak to Mojžíš udělal, bylo poukázat na to, jak Bůh proměnil Jákoba ve svého věrného služebníka. V prvních oddílech Jákobova příběhu je patriarcha líčen převážně v negativním světle. Jákobovo narození ho líčí jako člověka, který chytá za patu svého bratra, a snaží se tak uchvátit pozici prvorozeného. V jeho mladé dospělosti se dozvídáme, že Jákob využil Ezauova hladu, aby si zajistil Ezauovo prvorozenství pro sebe. Podvedl také svého starého otce, aby získal požehnání vyhrazené Ezauovi. Jedinou výjimkou z této rané negativní charakteristiky je Jákobův slib v Bét-elu, kde přísahal, že pokud ho Bůh ochrání, bude Hospodin jeho Bohem.

Po tomto slibu odešel Jákob k Lábanovi. Semínko věrnosti Bohu, zaseté v Jákobově srdci v Bét-elu, muselo zřejmě dál růst. Přestože s ním jeho tchán špatně zacházel, když se Jákob vrátil z pobytu u Lábana, stal se novým člověkem.

Mojžíš dal tuto proměnu najevo nejméně čtyřmi způsoby. Za prvé Mojžíš oznámil, že Jákob projevil lítost vůči Ezauovi. V 32:4-5 Jákob pověřil svého služebníka, aby Ezaua jeho (Jákobovým) jménem oslovoval „můj pane“. A když se Jákob sám nakonec s Ezauem setkal v Genesis 33:8, mluví o něm jako o „svém pánu“.

Za druhé, Jákob projevil lítost vůči Bohu. Například v Genesis 32:11 Jákob vyznal Bohu:

Nejsem hoden všeho milosrdenství a veškeré věrnosti, jež jsi svému otroku prokázal (Genesis 32:11).

Zatřetí Jákob dostal od Boha nové jméno. V Genesis 32:25-32 Jákob zápasil s andělem u brodu řeky Jabok. Ve verši 28 Jákob andělovi v podstatě přiznal, že byl „podvodník“, když přiznal, že se jmenuje Jákob. Anděl však na Jákobovo přiznání v Genesis 32:29 reagoval slovy:

Nebudeš se už jmenovat Jákob, ale Izrael, protože jsi bojoval s Bohem i s lidmi a zvítězil jsi (Genesis 32:29).

Stejně jako mnoho jiných jmen v Bibli bylo i jméno **יִשְׂרָאֵל** (*Izrael*) v určitém okamžiku své historie chválou Boha, což znamená „Bůh bojuje“ nebo „zápasí“. Pochází z hebrejského slovesa **סָרָא** (*sára*), které je ve verši 28 přeloženo jako „bojovala jsi“. Anděl vysvětlil, že toto jméno se na Jákoba vztahuje zvláštním způsobem, protože „bojoval s Bohem i s lidmi a [zvítězil]“. Jákobův zápas s Bohem odkazuje na jeho zápas o požehnání právě v této scéně. A Jákobův zápas s lidmi se s největší pravděpodobností vztahuje k jeho zápasům s Ezauem a Lábanem. Pokud jde o Jákobův život, jeho nové

jméno naznačovalo, že je novým člověkem. Místo toho, aby Jákob zůstal podvodníkem, stal se „Izraelem“, člověkem, který bojoval a zvítězil.

V knize Genesis se dočtete zajímavý příběh o tom, jak sám Bůh změnil Jákobovo jméno na Izrael. Jákob zápasil s andělem a uvědomil si, že tento anděl představuje Boha; byl to anděl Boží. A uvědomil si, že Bůh s ním má zvláštní plán. Bůh mu věnoval pozornost, navštívil ho, měl pro něj záměr, který byl velmi, velmi významný. A tak si nechal změnit jméno... Ve starém Izraeli víme, že lidé nedávali dětem jména, dokud se nenarodily. Nedávali jim jména předem. Neříkali, když to bude chlapec, dáme mu tohle jméno, a když to bude dívka, dáme jí tohle jméno. Místo toho čekali na nějaký signál, na nějaké znamení, na nějaký náznak. To se stalo Jákobovi, když se narodil, protože se chytil - když vyšel z lůna - za patu svého bratra Ezaua. Dostal tedy jméno „Jakov“, což v hebrejštině znamená „patař“, „držič paty“ nebo „člověk s patou“. A to si nesl po celý život... Ale ve skutečnosti byl v novém životě, když se s ním setkal Bůh. Když Bůh uchopil Jákoba a dal mu ten smysl jeho skutečného poslání, že bude otcem národa, a to ještě přímějším způsobem, než byl jeho vlastní otec Izák nebo jeho vlastní dědeček Abrahám - velmi přímočarým způsobem... A tak ta změna Jákoba v Izraele je opravdu krásná věc a my oceňujeme Boží roli v tom, že povolal bezprostředního otce izraelského národa, aby mu sloužil a aby zplodil děti, které použije k vytvoření svého prvního národa na zemi.

- Dr. Douglas Stuart

Význam Jákobova nového jména pro původní Mojžíšovo publikum by bylo těžké přecenit. „Izrael“ bylo národní jméno dvanácti kmenů, které Mojžíš vyvedl z Egypta do zaslíbené země. Když se dozvěděli o novém jménu patriarchy jako věrného Božího služebníka, připomnělo jim to, že jako Izraelci jsou povoláni bojovat a vítězit stejně jako Jákob.

Čtvrtým pozitivním obrazem Jákoba po jeho pobytu u Lámana bylo jeho upřímné uctívání, když se vrátil do Bét-elu. Stejně jako slíbil věnost Bohu v Bét-elu v Genesis 28:20-21, postavil Jákob v Bét-elu oltář a zcela upřímně uctíval Hospodina v Genesis 35:3. Jákob se v Bét-elu poklonil Hospodinu, a tak se stal věrným Bohu.

Mojžíšovo vyprávění o Jákobově proměně mělo pro jeho původní publikum dva hlavní důsledky. Představil Jákobovu *neloajalitu*, protože jeho posluchači se potřebovali vyrovnat s mnoha způsoby, jakými byli neloajální vůči Bohu. Zároveň však představil Jákobovu proměnu v loajálního Božího služebníka, aby povzbudil své posluchače k napodobování Jákobovy *loajality* v jejich době. A stejně jako se Mojžíšovo původní publikum muselo spoléhat na Boží milost, muselo se také zavázat k věrné službě Bohu, když čelilo výzvám života v zaslíbené zemi.

Nyní, když jsme si všimli tématu věrnosti Izraele Bohu s ohledem na původní Mojžíšův význam, měli bychom se na toto téma podívat jako na aspekt naší moderní aplikace Jákobova života. Pro naše účely se ještě jednou obrátíme k tomu, jak se tento

rozměr Jákobova života vztahuje také na nás, pokud jde o zahájení, pokračování a dovršení Kristova království.

Moderní aplikace

Kdykoli nás záznam o Jákobově životě vede k tomu, abychom se zamysleli nad svou odpovědností být věrní Bohu, měli bychom mít na paměti, jak sám Kristus při zahájení svého království naplnil veškerou spravedlnost. Židům 4:15 nám říká, že Kristus byl pokoušen stejně jako my, ale nikdy nezhřešil. Ve skutečnosti byl Kristus tak věrný Božím příkazům, že dobrovolně zemřel na kříži pod Božím soudem místo všech, kteří v něj věří. A jeho dokonalá spravedlnost je nyní vírou přičtena nám. Kristova osobní věrnost Bohu při inauguraci jeho království nám brání redukovat aplikaci Jákobova života na moralismus - „tohle dělej, tamto nedělej“. Každý morální důsledek Jákobova života bychom měli vnímat především z hlediska Kristova vlastního naplnění veškeré spravedlnosti za nás.

Za druhé, když vidíme téma věrnosti v Jákobově příběhu, nacházíme v něm vodítko pro naši dnešní věrnou službu Kristu. Během pokračování Kristova království nás Jákobův život stále vyzývá, abychom se zamysleli nad svou vlastní věrností Bohu. Připomínají se nám pasáže jako Židům 12:1-2, které nás povzbuzují, abychom napodobovali věrnost těch, kteří nás předešli, včetně Jákoba.

A za třetí, každý aspekt Jákobova příběhu, který se dotýká požadavku lidské věrnosti, by měl naše srdce obrátit k věrnosti Kristu při dovršení Božího království. Téma věrnosti nám připomíná, že my, kteří následujeme Krista, budeme jednoho dne proměněni v dokonalé, věrné Boží služebníky. Jak učí pasáže jako 1 Jan 3:2, až se Kristus vrátí, „budeme jako on“.

Příběhy o Jákobovi můžeme dnes aplikovat na svůj vlastní život, když vidíme, že Jákobovi bylo zaslíbeno Boží požehnání. Bylo to Boží slovo, které slibovalo, že Bůh svou lásku upíná k Jákobovi, a přesto se Jákob po většinu svého života snažil hákem nebo lstí získat to, co mu Bůh již slíbil. A tak jsme často jako Jákob. Snažíme se v životě získat - někdy jakýmikoli prostředky - to, co nám Bůh již slíbil, co nám vlastně již dal v Kristu. Žádný verš v Novém zákoně o tom nevypovídá snad tak dobře jako Římanům 8:32: „Jestliže Bůh neušetril svého vlastního Syna, oč spíše nám v něm nedá všechno!“ (Řím 8,32). Skrze Krista můžeme především slyšet slova Žalmu 46: „Přestaňte se snažit a pozejte, že já jsem Bůh (NASB),“ a - mohu-li dodat - poznat, že je to dobrý Bůh, laskavě nakloněný svým dětem smlouvy.

- Rev. Michael J. Glodo

Poté, co jsme se věnovali hlavním tématům Boží milosti vůči Izraeli a věrnosti Izraele Bohu, měli bychom se zaměřit na třetí hlavní téma této části knihy Genesis: Boží požehnání Izraeli.

BOŽÍ POŽEHNÁNÍ IZRAELI

Budeme zkoumat Boží požehnání Izraeli stejným způsobem, jakým jsme zkoumali ostatní Mojžíšova témata. Nejprve se zamyslíme nad původním významem Mojžíšova požehnání a poté budeme uvažovat o moderní aplikaci tohoto tématu. Začneme původním Mojžíšovým významem.

Původní význam

Obecně lze říci, že smluvní vztah Boha s jeho lidem vždy zahrnuje požehnání za poslušnost a prokletí za neposlušnost. Není pochyb o tom, že Jákob zažil negativní důsledky své neposlušnosti. Například poté, co oklamal svého bratra a otce, musel Jákob uprchnout, aby si zachránil život. Těžké chvíle zažil také od svého tchána Lášana.

Mojžíš však zjevně kladl mnohem větší důraz na *požehnání, která* Bůh dal Jákobovi, aby svým původním posluchačům připomněl, že i jim dal Bůh mnohá požehnání. Boží požehnání v Jákobově životě se dělí zhruba do dvou skupin: požehnání navzdory Jákobově neposlušnosti a požehnání jako odpověď na Jákobovu poslušnost.

Na jedné straně Jákob obdržel požehnání navzdory své neloajalitě. Například v Genesis 27:27-29 Jákob skrze Izáka obdržel Boží požehnání, přestože ho získal tím, že Izáka podvedl. Jákob také obdržel Boží požehnání v Bét-elu v 28:13-15, přestože před Ezauem prchal jako o život.

Na druhou stranu v pozdějších částech Jákobova příběhu přišlo Boží požehnání jako odpověď na Jákobovu věrnost. Například v Genesis 29:1-31:55 Bůh prostřednictvím Lášana udělil Jákobovi požehnání v podobě rodiny a bohatství. Poté, co se Jákob pokořil, udělil mu Bůh v Genesis 32:1-33:17 požehnání prostřednictvím Ezaua. Podobně v Genesis 33:18-34:31 obdržel Jákob Boží požehnání v Šekemu poté, co se jeho synové dostali do konfliktu s Kanaánci. Bůh dal Jákobovi požehnání také v Bét-elu v 35:9-13, když se patriarcha věnoval uctívání Boha.

Mojžíš věděl, že Izraelci, kteří ho následovali do zaslíbené země, budou při Exodu a dobývání čelit mnoha výzvám. Proto se Mojžíš v těchto a mnoha dalších pasážích zaměřil na Boží požehnání Jákobovi, aby ve svých původních posluchačích vzbudil vděčnost a motivoval je k dalšímu usilování o Boží požehnání. Jakmile v tématu Božích požehnání Izraeli uvidíme původní význam, není těžké pochopit význam těchto záležitostí pro moderní aplikaci.

Moderní aplikace

V souladu s našimi předchozími diskusemi budeme opět hovořit o inauguraci, pokračování a dovršení Kristova království. Během inaugurace království bychom měli nejprve obrátit svá srdce k samotnému Kristu. Na rozdíl od Jákoba nedostal Ježíš žádné požehnání navzdory své neloajalitě; neměl žádný hřích. Protože však byl věrný Otci, obdržel Ježíš během svého života na zemi velká požehnání a ještě větší požehnání, když vystoupil do nebe. Na Ježíšových vlastních požehnáních je nejpozoruhodnější to, že - jak

učí pasáže jako Ef 1:3 - díky spojení s Kristem máme podíl na požehnáních, která Ježíš získal.

Kromě toho Nový zákon učí, že Kristus vylévá požehnání na svůj lid po celou dobu trvání svého království. Stejně jako v případě Jákoba nám Bůh žehná, někdy navzdory naší neloajalitě, jindy jako odpověď na naši věrnost. Nyní je život Kristových následovníků plný sebezapření a utrpení. Ale pasáže jako 2 Korintským 1:21-22 a Efeským 1:13-14 jasně ukazují, že Bůh slíbil, že každého z nás zpečetí podivuhodným požehnáním svého Ducha svatého. Duch svatý žije v nás a mezi námi jako záruka našeho ještě většího dědictví v budoucím světě.

Kdykoli tedy vidíme Boží požehnání Jákobovi v knize Genesis, připomíná nám to nezměrná požehnání, která obdržíme při dovršení Kristova království. Jak jasně učí pasáže jako Matouš 25:34, až se Kristus vrátí, Bůh nás přijme do „království, které je pro nás připraveno od stvoření světa“.

Poté, co jsme se věnovali hlavním tématům Boží milosti vůči Izraeli, věrnosti Izraele Bohu a Božího požehnání Izraeli, přejdeme ke čtvrtému a zjevně nejvýznamnějšímu tématu v Mojžíšově záznamu o Jákobově životě: Boží požehnání, které Bůh *skrze* Izrael poskytuje ostatním.

BOŽÍ POŽEHNÁNÍ SKRZE IZRAEL

Stejně jako dříve budeme téma Božího požehnání *skrze* Izrael zkoumat z hlediska původního Mojžíšova významu a poté se zaměříme na moderní aplikaci tohoto tématu. Podívejme se nejprve na Mojžíšův původní význam.

Původní význam

Abychom pochopili význam tohoto tématu pro původní publikum, musíme si připomenout zvláštní Boží pověření Abrahamovi jako otci izraelského národa. Příběh o Abrahamovi v knize Genesis vysvětluje, že Bůh pověřil izraelský národ, aby se ujal vedení při naplňování původního pověření lidstva. Měli se rozmnožit a naplnit zemi věrnými Božími obrazy. A jedním ze způsobů, jak toho měli dosáhnout, bylo šíření Božího požehnání mezi ostatními národy po celé zemi. Jak čteme v Genesis 12:2-3, Bůh řekl Abrahamovi:

Bbuď požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, a na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí. V tobě budou požehnány všechny čeledi země (Genesis 12:2-3).

Všimněme si, že Bůh vyzval Abrahama, aby požehnání Božího království rozšířil mezi „všechny národy na zemi“. Všimněme si však, že i když se Boží požehnání rozšíří po celé zemi, ne každý člověk bude požehnan. Bůh řekl: „Budu žehnat těm, kdo ti žehnají, a kdo by tě zlehčil, toho prokleji.“ Jinými slovy, někteří Izrael odmítnou a jiní ho přijmou. A Bůh slíbil, že podle toho bude žehnat a proklínat ostatní národy.

Zajímavé je, že stejný dvojí proces požehnání a prokletí, který Bůh zjevil Abrahamovi, se opakuje i Jákobovi v Genesis 27:29, když Izák Jákobovi požehnal slovy:

Ti, kteří tě proklínají, jsou prokletí a ti, kteří ti žehnají, jsou požehnaní (Genesis 27:29).

Mojžíš věnoval většinu svého záznamu o Jákobově životě tomu, aby poukázal na to, jak patriarcha komunikoval s různými lidmi své doby. Jednalo se o předky skupin lidí, kteří v Mojžíšově době komunikovali s Izraelity. Mojžíš tedy tímto způsobem učil Izraelce, jak se mají k té či oné skupině chovat. Měli by jít do války? Nebo by měli nastolit mír?

Například příběhy o Jákobovi pojednávají o dvou skupinách lidí v hranicích zaslíbené země.

Na jedné straně šestý oddíl informuje o střetnutí Jákoba s Kanaánci v 33:18-35:15. V Genesis 15:16 Bůh jasně řekl, že nevyvede Izraele z Egypta, dokud „hřích Amorejců“ - jiný výraz pro Kanaánce - „nedosáhne své plné míry“. Až na několik výjimek, jako byla Rahab, Kananejci do Mojžíšových dnů natolik znesvětili zaslíbenou zemi, že Bůh přikázal Izraeli, aby je vyhladil. Není tedy překvapivé, že Mojžíš podal zprávu o Jákobově porážce Šekemitů a o tom, že Bůh Jákoba chrání před dalšími Kanaánci.

Naproti tomu druhý oddíl Jákobova života vypráví o střetnutí Izáka s Pelištejci v 26:1-33. Na rozdíl od Jákobova konfliktu s Kanaánci se tento oddíl zaměřuje na Izákův *mír* s Pelištejci. Z Jozue 13:1-5 víme, že Pelištejci žili v zemích, které Bůh zaslíbil Izraeli. Jejich jméno však naznačuje, že Pelištejci byli mořský národ, který pocházel z Kaftoru. Z tohoto důvodu se na ně hned nevztahoval Boží soud nad Kanaánci. Tuto politiku podporovaly příklady Abraháma v Genesis 21:22-34 a Izáka v 26:26-33. Oba tito patriarchové uzavřeli s Pelištejci mírové smlouvy. V důsledku toho měli Izraelité v Mojžíšově době napodobit Abraháma a Izáka a snažit se žít po boku Pelištejců v míru. Teprve poté, co Pelištejci v pozdějších generacích tento mír porušili, vedl proti nim Izrael válku.

Kromě těchto příkladů se Jákobův příběh zabývá také lidmi, kteří žili mimo zaslíbenou zemi. Například ústřední část Jákobova času s Lábanem v 29:1-31:55 se zaměřuje na vzdálené příbuzné Izraelitů, kteří žili v Paddanu Aram, severně od zaslíbené země. Záznam o Jákobově pobytu tam varuje před podvodem, který charakterizoval Lában a jeho rodinu. Genesis 31:51-55 však naznačuje, že Jákob a Lában přísahali, že budou ctít zeměpisnou hranici mezi sebou a žít ve vzájemném míru. Z toho jasně vyplývá, že Izraelité následující Mojžíše měli žít v míru se svými příbuznými na severní hranici. Teprve později měl Izrael rozšířit Boží království i na toto místo.

Kromě jednání s národy, které žily v Zaslíbené zemi a na severní hranici, se většina Jákobova životního příběhu zaměřuje na jeho vztahy s bratrem Ezauem. Jak jsme již poznamenali, začátek boje bratrů a národů v Genesis 25:19-34 zdůraznil skutečnost, že vzájemné vztahy Jákoba a Ezaua předznamenaly interakce Izraele s Edómci, kteří žili v Seíru, na nejjižnější hranici Zaslíbené země.

Pro původní čtenáře knihy Genesis byl Edóm obzvláště důležitý, protože při svém putování podél jižní hranice zaslíbené země čelili edómskému nepřátelství. Bůh Izraelcům nařídil, aby v této oblasti válčili s ostatními národy, ale v Deuteronomiu 2:4-6

a v Numeri 20:14-21 se dozvídáme, že Mojžíš výslovně nařídil Izraeli, aby se svými příbuznými, Edomity, žil v pokoře a míru.

Jákobův příběh Izraelcům připomněl, že Jákob získal Boží požehnání podvodem. Poukázal také na to, že Jákob se vůči Ezauovi pokořil. A co víc, příběhy o Jákobovi se zaměřovaly na pokojné, zeměpisné oddělení Jákoba a Ezaua a jejich potomků. Tyto rozměry Mojžíšova vyprávění přímo hovořily o tom, jak se měli Izraelité, kteří ho následovali, chovat k Edomitům. Teprve mnohem později, když Edomité dělali Izraeli potíže, Izrael s nimi začal válčit.

Nyní, když jsme se dotkli původního významu Božího požehnání skrze Izrael pro ostatní, bychom měli přejít k moderní aplikaci tohoto tématu.

Moderní aplikace

Toto téma má mnoho důsledků pro náš život, ale pro větší pohodlí se ještě jednou zaměříme na tři fáze Kristova království. Nejprve při inauguraci svého království přišel Ježíš, izraelský král, a nabídl všem lidem na zemi Boží požehnání. Pasáže jako Jan 12:47-48 nám říkají, že při svém prvním příchodu Ježíš přišel, aby porazil satana a jeho démonické síly. Přišel však také s podmínkami míru pro všechny národy na zemi. Ježíš a jeho apoštolové a proroci se setkali s odporem, ale trpělivě nabízeli smíření s Bohem prostřednictvím hlásání evangelia. Varovali také před Božím soudem v poslední den nad těmi, kdo evangelium odmítají.

Za druhé, během trvání Kristova království se Boží požehnání nadále šíří mezi národy prostřednictvím služby církve. Po vzoru Krista a jeho apoštolů a proroků postupujeme proti zlým duchům, kteří nadále svádějí národy. Jak říká pasáže jako 2 Korintským 5:20, jsme „Kristovými vyslanci“. Celému světu nabízíme podmínky pokoje a smíření s Bohem, i když varujeme před Božím soudem v poslední den.

Zatřetí bychom měli Jákobovy interakce s ostatními používat s ohledem na dovršení Kristova království. Ve starozákonních dobách Izrael nabídku pokoje ostatním často odvolával, když Bůh rozhodl, že nastal čas vykonat soud. Podobně až se Kristus vrátí ve slávě, bude nabídka pokoje národům zcela odvolána všem, kteří se Kristu a jeho království postavili na odpor. V té době padnou zlí pod Božím soudem, ale jak nám říkají pasáže jako Zjevení 5:9-10, do celosvětového Božího království vstoupí bezpočet lidí ze všech koutů země, kteří uvěřili Kristu.

ZÁVĚR

V této lekci jsme se zabývali Mojžíšovým vylíčením života patriarchy Jákoba v knize Genesis. Viděli jsme, jak Mojžíš mistrně začlenil strukturu a obsah svého záznamu tak, aby se Jákobův život dotkl životů Izraelitů, kteří ho následovali směrem k zaslíbené zemi. Všimli jsme si také, jak Mojžíšova hlavní témata Boží milosti pro Izrael, věrnosti Izraele Bohu, Božího požehnání pro Izrael a Božího požehnání skrze

Izrael poskytovala nejen praktické vedení pro izraelský národ v Mojžíšově době, ale nadále vedou Kristovy následovníky, když se snažíme sloužit Bohu v naší době.

Jákobův příběh je nádherným příběhem naděje pro všechny, kdo věří v Krista. Nejprve pomohl původním Mojžíšovým posluchačům, když se vyrovnávali s vlastními neúspěchy a úspěchy. A vedl je při jednání s ostatními národy, když se blížili k zaslíbené zemi. Něco podobného dělá i pro vás a pro mě dnes. V Jákobově životě jsme ujištěni, že nikdo není mimo dosah Božího milosrdenství. A jako ti, kdo jsou spojeni s Kristem, se od Jákoba můžeme i přes mnohá svá selhání učit, jak máme požehnání Božího království rozšiřovat po celém světě, dokud se Kristus nevrátí ve slávě.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Scott Redd (Host) je prezidentem a docentem Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři ve Washingtonu D.C. Dr. Redd získal titul M.Div. na Reformovaném teologickém semináři a tituly M.A. a Ph.D. na The Catholic University of America. Vyučoval na Catholic University of America, Augustinově teologickém institutu na Maltě a Mezinárodním vzdělávacím institutu v oblasti Středomoří. Dr. Redd přispíval do různých publikací, například *Tabletalk* (Ligonier Ministries), *The Washington Post* a *First Things*. Kromě toho vydal knihy *Constituent Postponement in Biblical Hebrew Verse* (Society of Biblical Literature, 2014) a *Wholehearted: A Biblical Look at the Greatest Commandment and Personal Wealth* (Institute for Faith, Work & Economics, 2016).

P. Michael J. Glodo je docentem biblických studií na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu na Floridě.

Dr. Craig S. Keener je vedoucím katedry biblických studií F. M. a Ady Thompsonových na Asbury Theological Seminary.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Tom Petter je docentem Starého zákona na Gordon-Conwell Theological Seminary.

Dr. Richard L. Pratt, Jr. je prezidentem Third Millennium Ministries a adjunktem Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu.

Dr. Douglas Stuart je profesorem Starého zákona na Gordon-Conwell Theological Seminary.

SLOVNÍČEK

admoni - hebrejské slovo (transliterace) pro „červený“, které pochází ze stejné rodiny slov jako "Edom".

akeeb - hebrejské slovo (transliterace) pro „patu“, které pochází ze stejného kořene jako jméno „Jákob“.

chiasma - literární struktura, v níž jsou části před a za ústřední větou paralelní nebo se vzájemně vyvažují.

dovršení - třetí a poslední fáze inaugurační eschatologie, kdy se Kristus vrátí a naplní konečný Boží záměr pro celé dějiny.

pokračování - druhá nebo střední fáze inaugurační eschatologie; období Božího království po prvním Kristově příchodu, ale před konečným vítězstvím.

Edom - Název národa pocházejícího z Ezaua

inaugurace - první fáze inaugurační eschatologie; vztahuje se k prvnímu příchodu Krista a ke službě jeho apoštolů a proroků.

Izrael - hebrejské slovo znamenající "Bůh bojuje" nebo "Bůh bojuje"; nové jméno, které dostal Jákob poté, co zápasil s andělem; také národ pocházející z Jákoba.

Rebeka - Izákova žena a matka Jákoba a Ezaua.